

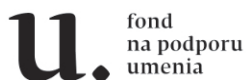

ROZŠÍRENIE
BOJOVÉHO POĽA

MICHEL HOUELLEBECQ

Vydanie knihy z verejných zdrojov
podporil Fond na podporu umenia,
ktorý je hlavným partnerom projektu.

Rukopis prekladu diela vznikol s finančnou
podporou Literárneho fondu.

Copyright © Éditions Maurice Nadeau, 1994
Translation © Mária Ferenčuhová, 2019
Design & layout © Elena Čániová, 2019
Cover photo © d13 / Shutterstock
Author photo © kojoku / Shutterstock
Slovak edition © Laputa / Literárna bašta, 2019

ISBN 978-80-972815-8-8

ROZŠÍRENIE
BOJOUÉHO
POLA

MICHEL HOUELLEBECQ

PRUÁ ČASŤ

*„Noc pokročila, deň sa priblížil.
Zhodme teda skutky tmy
a oblečme sa do výzbroje svetla.“*
(List Rimanom, XIII, 12)

V piatok večer som bol pozvaný na večierok ku kolegovi z práce. Bolo nás tam asi tridsať, samé stredné kádre vo veku dvadsaťpäť až štyridsať rokov. Zrazu sa jedna krava začala vyzliekať. Dala si dolu tričko, potom podprsenku, sukňu a stále pritom robila neveriteľné grimasy. Niekoľko sekúnd sa ešte vykrúcala v nohavičkách a keď už nevedela, čo ďalšie by mohla urobiť, začala sa zase obliekať. To dievča inak s nikým nespáva, čo len podčiarkuje absurdnosť jeho správania.

Po štvrtej vodke mi prišlo dosť zle a musel som sa ísť natiahnuť za pohovku na hromadu vankúšov. O chvíľu sa na tú pohovku posadili dve dievčatá. Neboli vôbec pekné, prosťe dve buchtý z nášho oddelenia. Chodia spolu na obed, čítajú knihy o vývine detskej reči a podobne.

Hneď začali preberať, čo je nové, napríklad, že jedna baba prišla do práce v absolútne mini minisukni, ktorá jej siahala sotva pod zadok.

A čo si o tom mysleli? Veľmi sa im to páčilo. Ich postavy vrhali na stenu nado mnou zvláštne zväčšené tieň. Zdalo sa mi, že ich hlasy prichádzajú z obrovskej výšky, trochu ako Duch Svätý. Bolo mi skrátka naozaj zle, to je jasné.

Celú štvrtúhodinu takto vyťahovali jednu banalitu za druhou. Že má právo obliekať sa, ako chce, že to nemá nič spoločné s túžbou baliť chlapov, že sa v tom jednoducho dobre cíti, páči sa sama sebe a tak ďalej. Posledné a hrozivé zvyšky upadajúceho feminizmu. V istej chvíli som tie slová dokonca vyslovil nahlas: „Posledné a hrozivé zvyšky upadajúceho feminizmu.“ Ale nepočuli ma.

Aj ja som si to dievča všimol. Len ťažko ste ho mohli nevidieť. Mimochodom, aj môjmu šéfovi sa postavil.

Pred koncom rozhovoru som zaspal a sníval sa mi strašný sen. Buchty sa na chodbe vo firme držali okolo pliec, vyhadzovali nohy do výšky a z plného hrdla spievali:

*„Keď sa zjavím s holou ríťou,
nehodlám vás ba-liť,
nohy s chlpmi ukazujem,
lebo ma to ba-ví!“*

Dievča v minisukni stálo priamo vo dverách, no teraz malo na sebe dlhé čierne strohé a záhadné šaty. S úsmevom sa dívalo na kolegynę. Na pleci mu sedel obrovský papagáj, ktorý predstavoval nášho šéfa. Z času na čas ho nedbalo, a predsa skúsene pohladilo po pierkach na bruchu.

Keď som sa zobudil, uvedomil som si, že som ogrcaľ koberec. Večierok sa chýľil ku koncu. Zamaskoval som zvratky hromadou vankúšov a vstal som, že idem domov. A vtedy som si všimol, že nemám kľúče od auta.

MEDZI MARCELMI

O dva dni bola nedela. Vrátil som sa do štvrte, kde sa konal večierok, no auto bolo stále nezvestné. Vlastne som si vôbec nepamätal, kam som ho zaparkoval; hodili sa na to všetky ulice. Marcela Sembata, Marcela Dassaulta... samí Marcelovia. Obdĺžniky budov, v ktorých žijú ľudia. Prudký pocit totožnosti. Lenže, kde mám auto?

Ako som tak chodil medzi Marcelmi, postupne sa ma zmocňovala akási únava z áut a vôbec z vecí tohto sveta. Odkedy som si kúpil ten Peugeot 104, mám s ním iba trápenie: kopa nepochopiteľných opráv, drobné nehody... Dotknutí vodiči sa, samozrejme, vždy tvária, že sú v pohode, vyťahujú formulár správy o dopravnej nehode a vravia „jasné, dohoda“, no z hĺbky duše na človeka vrhajú pohľady plné nenávisťi; je to veľmi nepríjemné.

Okrem toho, keď sa nad tým zamyslíme, do práce som aj tak chodil metrom, na víkendy som nikam necestoval, nemal som totiž kam, a cez prázdniny som si najčastejšie vybral nejaký organizovaný zájazd, prípadne dovolenku v rezorte. „Načo mi je auto?“ opakoval som si netrpezlivo, keď som kráčal po Ulici Émila Landrina.

No až na Ulici Ferdinanda Buissona mi napadlo nahlásiť krádež. Dnes sa kradne veľa áut, najmä v okrajových štvrtiach, historku poľahky pochopí a prijme nielen poisťovňa, ale aj firma a kolegovia. Ako by som sa mohol priznať, že som to auto stratil? Mysleli by si, že som recesista či dokonca nenormálny, alebo šašo, to by bolo veľmi riskantné. O takých veciach sa predsa nežartuje; na základe nich sa utvára povest', vznikajú alebo zanikajú priateľstvá. Poznám život, viem, o čom hovorím. Priznať sa, že ste stratili auto, prakticky znamená vymazať sa zo spoločnosti; jednoznačne treba stavať na krádež.

Neskôr večer sa ma začala bolestne dotýkať samota. Na kuchynskom stole ležali papiere zľahka zamastené zvyškami tuniaka v pikantnej katalánskej omáčke. Boli to poznámky k jednej zvieracej fikcii; zvieracia fikcia je žáner ako každý iný, možno dokonca nadradený mnohým iným, v každom prípade ja píšem zvieracie fikcie. Táto sa volala *Dialogy kravy s mladou kobyľou* a mohli by sme ju označiť za etickú meditáciu; k jej napísaniu ma inšpirovala krátka služobná cesta do leonského kraja. Tu je jedna z význačných pasáží:

„Vezmime si bretónsku kravu: celý rok sa iba pasie, lesklý ňufák jej klesá a znovu sa dvíha s ohurujúcou pravidelnosťou a patetický pohľad jej svetlohnedých očí nezakalí ani najmenší záchvev úzkosti. Zdá sa, že to má v sebe ideálne namiešané, všetko naznačuje hlbokú existenciálnu jednotu a vo viacerých ohľadoch závideniahodnú totožnosť jej bytia vo svete s jej bytím osebe. Ale beda, filozof sa v tomto prípade dopúšťa omylu a jeho závery, hoci podložené hlbokou a správnu intuíciou, budú neplatné, ak si predtým nepreštuduje spisy prírodovedcov. Prirodzenosť bretónskej kra-

vy je totiž dvojaká. V niektorých ročných obdobiach (presne určených neúprosným naplňaním genetického programu) prechádza jej bytosť prekvapivou revolúciou. Bučanie sa vyostří a predĺži, celá jeho harmonická stavba sa premení natoľko, že niekedy až prekvapivo pripomína nárek ľudského dieťaťa. Pohyby sa jej zrýchlia, je nervóznejšia, občas dokonca pobehne. Ba aj jej ňufák, ktorý vo svojej ligotavej pravidelnosti vyzeral, akoby bol stvorený na vyjadrenie absolútnej trvalosti a múdrosti vekov, sa bolestivo sťahuje a skrúca pod vplyvom akiste mocnej túžby.

Kľúč k tejto záhade je veľmi prostý, ide o toto: bretónska krava túži (a treba jej priznať, že tým vyjadruje jediné túžbu svojho života), ako cynicky hovoria chovatelia, „dať sa napustiť“. A veru ju aj viac či menej priamo napúšťajú: in-semináčna striekačka v tejto veci naozaj dokáže, hoci za cenu istých emocionálnych komplikácií, nahradiť býčie penis. V oboch prípadoch sa krava upokojí a vráti sa do pôvodného stavu pozornej meditácie, akurát, že po niekoľkých mesiacoch privedie na svet rozkošné teliatko. A to je, len tak mimochodom, jediný chovateľov zisk.“

Samozrejme, chovateľ symbolizoval Boha. Poháňaný iracionálnymi sympatiami ku kobyľe jej hneď v nasledujúcej kapitole prisľúbil večnú rozkoš od množstva žrebčov, kým kravu, ktorej hriechom bola pýcha, postupne odsúdil na bezútešné slasti umelého oplodnenia. Rozsudok Veľkého architekta nedokázalo zvrátiť ani dojímavé bučanie tura. Delegáciu oviec, ktorá krave chcela vyjadriť podporu, postihol rovnaký osud. Ako vidno, Boh, opísaný v tejto krátkej fikcii, nebol milosrdným Bohom.

Problémom je, že žiť presne podľa pravidiel nestačí. Ono sa vám to podarí (aj keď niekedy naozaj len veľmi tesne). Daňové priznanie podávate bez chýb a načas. Faktúry platíte v predstihu. Nikdy nevychádzate bez občianskeho preukazu (a špeciálneho puzdierka na platobnú kartu...!)

A predsa nemáte priateľov.

Pravidlá sú zložité a majú veľa podôb. Po pracovnom čase treba nakúpiť, vybrať z bankomatu peniaze (a často si pred ním vystáť rad). Okrem toho treba platiť rôznym organizáciám, ktoré sa starajú o rozličné stránky vášho života. Navyše môžete ochorieť, z čoho vyplynú ďalšie výdavky a papierovanie.

A napriek tomu máte voľný čas. Čo robiť? Ako ho využiť? Zasvätiť ho pomoci blíznym? V skutočnosti vás blížni veľmi nezaujímajú. Počúvať platne? To kedysi fungovalo, dnes však musíte uznať, že vás hudba dojíma stále menej.

Jednou z možností je stať sa domácim majstrom v najširšom zmysle slova. Popravde však nič nezabráni čoraz častejšiemu návratu chvíľ, keď sa vo vás miešajú pocity ab-

solútnej samoty s vnímaním univerzálnej prázdnoty a tušením, že vaša existencia smeruje k bolestnej a definitívnej katastrofe, čo vás vrhá do stavu skutočného utrpenia.

A predsa stále nemáte chuť zomrieť.

Kedysi ste mávali život. Bývali chvíle, keď ste mali život. Iste, už si to dobre nepamätáte; ale fotografie to potvrdzujú. Bolo to približne v období vášho dospievania alebo krátko po ňom. Akú ste vtedy mali chuť žiť! Existencia sa vám zdala plná nových možností. Mohli ste sa stať spevákom vo vareté, odísť do Venezuely.

A ešte prekvapujúcejšie je, že ste mali detstvo. Venujte teraz pozornosť tomuto sedemročnému chlapcovi, hrajúcemu sa s vojačikmi na koberci v obývačke. Prosím, chvíľku ho pozorne sledujte. Od rozvodu je bez otca. Mamu, ktorá zastáva dôležitú pozíciu v istej kozmetickej firme, vída iba málo. A predsa sa hrá s vojačikmi, dokonca sa zdá, že ho ten obraz sveta a vojny veľmi živo zaujíma. Už teraz mu trochu chýba láska, to je jasné, ale aký sa zdá byť zaujatý svetom!

Aj vy ste sa zaujímali o svet. Bolo to dávno, skúste si na to, prosím, spomenúť. Priestor vytýčený pravidlami vám už nestačil; nemohli ste v ňom už ďalej žiť; potrebovali ste vyjsť na bojové pole. Prosím vás, vráťte sa priamo k tej chvíli. Bolo to už dávno, však? Spomeňte si: voda bola studená.

Teraz ste ďaleko od brehu, ach, áno, ako ste len ďaleko od brehu! Dlhو ste verili, že existuje druhý breh; dnes už nie. Napriek tomu plávate ďalej a každým tempom sa blížite k utopeniu. Dusíte sa, plúca vás pália. Voda sa vám zdá čoraz chladnejšia a najmä čoraz horkejšia. Už nie ste najmladší.

Zomriete, teraz. To nič. Som tu. Nenechám vás v tom. Pokračujte v čítaní.

Ešte raz si spomeňte, ako ste vstúpili na bojové pole.

Nasledujúce strany tvoria román; myslím tým sled príhod, ktorých hrdinom som ja. Voľba autobiografie v skutočnosti voľbou nie je: v podstate nemám na výber. Keby som nepísal o tom, čo som videl, trpel by som rovnako – možno o kúsok viac. Trvám na tom, že iba o kúsok. Písanie nepriháša veľkú úľavu. Pripomína, vymedzuje. Dáva tušiť súvislosti, pôsobí realisticky. Človek stále tápe v krvavej hmle, no má aspoň zopár záchytných bodov. Chaos je až o niekoľko metrov ďalej. Biedny úspech, namojveru.

Aký kontrast s absolútnou, zázračnou mocou čítania! Mojou najväčšou túžbou bolo stráviť život čítaním, to som vedel už ako sedemročný. Tkanivo sveta je bolestné a nepriemerané; a zdá sa mi nemenné. Naozaj si myslím, že život strávený čítaním by mi vyhovoval viac.

Taký život mi však nebol daný.

Nedávno som mal tridsať rokov. Po chaotických začiatkoch som viac-menej úspešne doštudoval; dnes patrím k stredným kádom. Som analytik-programátor v jednej IT firme, môj čistý plat je dvaapolkrát vyšší ako minimálna mzda, a to už je celkom slušná kúpyschopnosť. Mám nádej, že vo firme významne postúpim; ak sa, pravda, nerozhodnem, ako mnoho iných, prebehnúť k niektorému z klientov. Summa summarum, so svojím spoločenským statusom môžem byť spokojný. V sexuálnej oblasti to nie je až také oslnivé. Mal som viacero žien, no len na obmedzený čas. Nie som ani krásny, ani charizmatik a často podlieham náva-

lom depresie, takže nijako nezodpovedám tomu, po čom ženy najviac túžia. Navyše som pri ženách, ktoré predo mnou otvorili svoj orgán, vždy pociťoval čosi ako ľahkú zdržanlivosť: v hĺbke duše ma považovali len za núdzové riešenie. Asi sa zhodneme, že to nie je ideálne východisko pre trvalý vzťah.

Od rozchodu s Veronikou pred dvoma rokmi som vlastne nijakú ženu nemal; moje slabé a nekonzistentné pokusy v tejto oblasti vždy viedli k očakávateľnej prehre. Dva roky sa môžu javiť ako dlhý čas. Ale v skutočnosti, najmä ak pracujete, preletia veľmi rýchlo. Potvrdí vám to každý: preletia veľmi rýchlo.

Je možné, milý môj čitateľ, že aj vy ste žena. Nič si z toho nerobte, to sa občas stáva. Na tom, čo vám chcem porozprávať, to nič nemení. Mám široký záber.

Nemám v úmysle očarúvať vás dômyselnými psychologickými poznámkami. Neusilujem sa donútiť vás, aby ste mi tliekali za dôvtip a humor. Sú autori, ktorí využívajú talent na jemnocitné opisy rôznych duševných stavov, charakterových črt a podobne. Ja k nim nepatrím. Hromadenie realistických detailov s cieľom vytvoriť zreteľne odlíšené postavy som vždy považoval, prepytujem, za čistú somarinu. Daniel je priateľ Hervého, no od Gérarda si drží istý odstup. Virginie je stelesnením Paulových fantázií, cesta mojej sesternice do Benátok... a takto by som mohol pokračovať celé hodiny. Rovnako dobre však môžete pozorovať homáre, ktoré po sebe lezú v akváriu (stačí ísť do reštaurácie s rybami špecialitami). Navyše sa s ľuďmi stýkam iba niekedy.

Ak chcem dosiahnuť cieľ, ktorý je inak skôr filozofický, potrebujem, naopak, uberať. Zjednodušovať. Postupne to

množstvo detailov zničiť. Pomáha mi v tom, mimochodom, už prostý historický vývoj. Svet sa nám priamo pred očami uniformizuje; telekomunikačné prostriedky sa zdokonaľujú, interiéry bytov sú čoraz lepšie vybavené. Medziludské vzťahy sa postupne stávajú nemožnými a úmerne tomu klesá aj počet historiek, z ktorých sa skladá život. Pomaly sa zjavuje smrť v celej svojej kráse. Tretie tisícročie bude fajn.

BERNARD, ACH, BERNARD

Keď som sa nasledujúci pondelok vrátil do kancelárie, dozvedel som sa, že naša firma práve predala ministerstvu poľnohospodárstva jeden softvérový balík a mňa vybrali, aby som im urobil školenie. Oznámil mi to Henry La Brette (na tom *y* si veľmi zakladá, rovnako ako na tom, že jeho priezvisko sa skladá z dvoch slov). Takisto má tridsať a je mojím priamym nadriadeným; naše vzťahy sa vo všeobecnosti vyznačujú tlmeným nepriateľstvom. Hneď na úvod mi oznámil, akoby ho mimoriadne tešilo robiť mi prieky, že z novej zákazky mi vyplýva povinnosť niekoľkých výjazdov: do Rouenu, do La Roche-sur-Yon, a čo ja viem, kam ešte. Pracovné cesty sú odjakživa mojou nočnou morou; Henry La Brette to vie. Mohol som odseknúť: „V takom prípade končím.“ Ale neurobil som to.

Oveľa skôr, ako prišiel tento pojem do módy, vytvorila naša firma skutočnú *korporátnu kultúru* (logo, trička pre zamestnancov, motivačné semináre v Turecku). Je to výkonná spoločnosť, ktorá sa vo svojom odbore teší závideniahodnej